

Flanders
State of
the Art

PUB. N°
33

Herstelindicatoren CE Monitor achtergronddocument

CE CENTER
CIRCULAR ECONOMY
POLICY RESEARCH CENTER

WE MAKE
TOMORROW
BEAUTIFUL
OVAM

DEPARTMENT OF
ECONOMY
SCIENCE &
INNOVATION

VLAANDEREN
CIRCULAIR

CE CENTER

CIRCULAR ECONOMY
POLICY RESEARCH CENTER

Herstelindicatoren CE Monitor achtergronddocument

Andrea Van Acker
Lize Borms
Emma Pals
Yoko Dams

VITO
Boeretang 200, 2400 Mol, Belgium

November 2024

CE Center publication N° 33

PUB. N°

33

Contact information:

Luc Alaerts

manager Policy Research Center

✉ luc.alaerts@kuleuven.be

☎ +32 16 324 969

Gweny Thomassen

manager Policy Research Center

✉ gweny.thomassen@ugent.be

Karel Van Acker

promoter Policy Research Center

✉ karel.vanacker@kuleuven.be

☎ +32 16 321 271

Herstel indicator

Dit document geeft meer duiding bij de indicatoren, getoond op cemonitor.be, die herstel in beeld brengen. Meer concreet gaat het over:

- Herstelindicator
- Herstelsector

De data werden verkregen uit drie bronnen: het huishoudbudgetonderzoek, NACE-gebaseerde bedrijfsstatistieken zoals gevonden bij op Eurostat en een mapping van de sector, uitgevoerd door Repair & Share en Repair Together.

Inleiding

Circulaire economie in Vlaanderen en België

De Vlaamse Regering wil van Vlaanderen een koploper voor circulaire economie in Europa maken. Dit biedt vele kansen in een wereld van klimaatverandering en afhankelijkheid van het buitenland voor toevoer van materialen. Daarnaast wil het de materiaalvoetafdruk ontkoppelen van de economische groei en deze materiaalafdruk met 30% verminderen (t.o.v. 2010) tegen 2030¹.

Vlaanderen is een traditionele consumptiemaatschappij, waar de economie nog sterk gekoppeld is aan de materiaalvoetafdruk, en waar materialen vaak slechts eenmaal benut worden. Zo steeg de materiaalvoetafdruk tussen 2010 en 2018 met bijna een ton per inwoner, van 176 naar 191 miljoen ton². Dit betekent niet dat er een ton meer materiaal op Vlaams grondgebied geconsumeerd is, maar dat de producten die we kopen steeds grotere, complexere en materiaal-intensievere productieprocessen hebben, het grootste deel hiervan uitbesteed aan het buitenland. Als we aan de behoeften van de toekomst willen voldoen betekent dat dus vooral materialen langer in omloop houden, en herstel speelt hier een belangrijke rol in.

Herstelindicator

Literatuur

“Herstel” in Vlaanderen en België is in allerhande projecten en rapporten al enkele malen belicht, bijvoorbeeld:

- RECUPEL studie, 2022, Herstel- en hergebruik onderzoek, BE³
- RECUPEL studie, 2022, PDC studie, BE⁴

---

¹ [Wat en waarom? - Vlaanderen Circulair \(vlaanderen-circulair.be\)](https://www.vlaanderen.be/circulaire-economie/wat-en-waarom-vlaanderen-circulair)

² [Materiaalvoetafdruk van de Vlaamse consumptie \(RMC\) – CE monitor](#)

³ <https://www.recupel.be/nl/blog/recupel-studie-cijfers-over-het-herstel-en-hergebruik-van-elektro-in-belgie/>

⁴ <https://www.recupel.be/nl/blog/recupel-studie-product-dienstcombinaties-op-de-elektromarkt>

- SHAREPAIR survey, 2022, BE⁵
- Repair & Share, 2021, Bevraging reparatiesector van klein huishoudelijk elektro, VL⁶
- Repairable project, 2019, Groot repareeronderzoek, VL⁷
- Special Eurobarometer 501, 2019, Attitudes of European citizens towards the environment, BE⁸
- Departement omgeving, 2017, Milieuverantwoorde consumptie, VL⁹

Screening van deze documenten leert dat Vlamingen of Belgen vaker laten herstellen in de garantieperiode van een product (SHAREPAIR survey, 2022). Ervan uitgaande dat dit betekent dat het herstel kosteloos is, komt het overeen met de bevindingen van Repair & Share dat een grote bedreiging voor de herstelsector is dat herstellen vaak duurder is dan de aankoop van een nieuw toestel en daarom weinig gedaan wordt¹⁰. Zelfs producten die tijdens de garantieperiode worden teruggestuurd voor herstel, worden eerder vervangen dan effectief hersteld door de producent, iets waar de meeste consumenten zich niet van bewust zijn (Repairable project, 2019). Uit studies blijkt dat veel Belgen niet weten waar ze een object kunnen laten herstellen (RECUPEL studie, 2022, Herstel- en hergebruik onderzoek). Dit kan vermeden worden door aangepast beleid, zoals bijvoorbeeld een verplichting om op elk apparaat een repareerbaarheidsscore te plakken (naar het voorbeeld van Frankrijk en weldra uitgerold in België) of om verplicht reserve-onderdelen een aantal jaar in productie te houden en beschikbaar te stellen tegen een redelijke prijs (Right-to-Repair directieve). Daarnaast worden ook andere maatregelen voorgesteld vanuit de industrie, zoals bijvoorbeeld het verlagen van het btw-tarief op herstellingen van 21% naar 6%.

Ter ondersteuning van nieuwe en eventuele toekomstige beleidsmaatregelen, is het belangrijk een goed overzicht te hebben van de staat van herstel in Vlaanderen en België, en om de evolutie van gedrag rond herstel te meten. In het bijzonder, willen we bekijken hoeveel effectief hersteld wordt en hoeveel hieraan besteed wordt op jaarbasis. Dit onderzoek tracht om aan de hand van al beschikbare cijfers en literatuuronderzoek, hier een beter beeld van te schetsen en zo herstelindicatoren op te bouwen.

Huishoudbudgetonderzoek

Om de CE monitor uit te breiden met indicatoren die herstel in Vlaanderen in beeld brengen, gaven we de voorkeur aan een databron die continu en vergelijkbaar is in de tijd. Zo kwamen we bij het huishoudbudget onderzoek van StatBel.

⁵ <https://vb.nweurope.eu/projects/project-search/sharepair-digital-support-infrastructure-for-citizens-in-the-repair-economy/project-results/consumer-behaviour-survey-on-repairability-in-belgium/>

⁶ https://repairshare.be/wp-content/uploads/2021/03/Mobius_Eindrapport-bevraging-reparatiesector-klein-huishoudelijk-elektro_2021.pdf

⁷ <https://detransformisten.be/artikel/86-vlamingen-wil-beter-repareerbare-producten>

⁸ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2257>

⁹

https://archief.algemeen.omgeving.vlaanderen.be/xmlui/bitstream/handle/acd/256897/Milieuverantwoorde_Consumptie_2017_Rapport.pdf

¹⁰ https://repairshare.be/wp-content/uploads/2021/03/Mobius_Eindrapport-bevraging-reparatiesector-klein-huishoudelijk-elektro_2021.pdf

Databron

Het huishoudbudgetonderzoek is een instrument om consumptiegedrag van huishoudens te beschrijven.¹¹ Deze 2-jaarlijkse enquête wordt afgenomen om de consumptiegewoontes van Belgische en Europese huishoudens te documenteren. Op deze manier kunnen we berekenen hoeveel Belgische huishoudens in de jaren: 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 en 2022 uitgaven aan herstel van verschillende goederen. Bijkomend zochten we prijzen op van herstellingen per productcategorie. Dat laat toe om te rekenen naar aantal herstellingen in totaal en per huishouden (in België of Vlaanderen). Het gebruik van de HBE laat ons ook toe om de indicator elke 2 jaar te actualiseren.

Scope

De productcategorieën die we gebruiken zijn:

- Kleine elektronische en elektrische apparaten (EEA)
- Grote EEA
- Telecom
- Meubels
- Textiel
- Schoenen
- Fietsen

Tabel 1 geeft de codes van de HBE weer die corresponderen met de verschillende productcategorieën en daarom mee genomen zijn in de berekening. Herstel van gemotoriseerde voertuigen, aan de woning en andere (persoonlijke) voorwerpen zoals sieraden, bril, uurwerken worden buiten beschouwing gelaten.

Bij herstellingen aan een woning gaat het over werken in huis (zoals tegels zetten, stukadoeren, schrijnwerk, etc.). Dit zijn werken die wel eens gebeuren om esthetische redenen. Ook is het voor de categorie 'andere (persoonlijke) voorwerpen' zo goed als onmogelijk om een gemiddelde prijs van een herstelling te kunnen berekenen, aangezien de soort voorwerpen zo ver uit elkaar liggen. Herstellingen en onderhoud aan auto's niet zijn meegenomen in de lijst omdat het gros hiervan wettelijk verplicht is en dus geen goede indicator is van 'gedrag rond herstel' van de samenleving.

De categorieën omvatten zowel wat het gemiddelde Belgische huishouden besteedt aan professioneel herstel, alsook de aankoop van onderdelen voor elektronische apparaten en telecom. Daarvan wordt verondersteld dat deze bedoeld zijn om eigenhandig een object te repareren, en dus onder het vrijwillig circuit vallen.

---

¹¹ <https://statbel.fgov.be/nl/enquete/huishoudbudgetonderzoek-hbs> Voor details betreft de rekenmethode (en oa. hoe we Belgische cijfers omgerekend hebben naar Vlaanderen) verwijzen we graag naar de begeleidende nota.

Categorie	HBE Codes & beschrijving
Kleine EEA	05330A Herstelling en wisselstukken voor elektrische huishoudtoestellen 05523A Herstelling van klein gereedschap en toebehoren voor de woning en de tuin 09311F Herstelling van speelgoed en spelletjes 12124A Herstelling elektrische apparaten voor lichaamsverzorging 05315B Onderdelen voor schoonmaaktoestellen 05329B Onderdelen voor kleine keukentoestellen voor voedsel
Grote EEA	05512A Herstelling van grote gereedschappen voor het huis en de tuin 09321B Herstelling sportuitrusting 09230B Herstelling van duurzame goederen voor vrije tijd 05312 ^E , Onderdelen voor wastoestellen 05313I, Onderdelen voor grote keukentoestellen 05314O Onderdelen voor grote keukentoestellen 05314P Onderdelen voor verwarmingstoestellen en airco 05319F Onderdelen voor grote huishoudtoestellen 05319G Onderdelen voor grote elektro apparaten 05319G Onderdelen voor grote elektro apparaten
Telecom	08204A Herstelling telefoons 09150A Herstelling (event. Onderdelen inbegr.) voor audio en video materiaal 09150C Herstelling optische toestellen en fototoestellen 09150 ^E Herstelling van pc 09112G Accessoires en onderdelen voor video
Meubels	05130A Herstelling van meubelen en vloerbedekking
Textiel	03142B Reparatiekosten van kleding (retoucheren, stopwerk...) 05209 ^E Herstellen van huishoudelijk textiel 05204A Herstelling van huishoudartikelen in textiel (bedlinnen, badlinnen, gordijnen, overgordijnen ...)
Schoenen	03220A Herstelling schoenen
Fietsen	07230D Kosten van herstelling van fietsen

Tabel 1: Lijst met huishoudbudgetenquête codes die mee opgenomen zijn in de indicator

Berekening

Op basis van de cijfers van de HBE wordt de gemiddelde uitgave voor een Belgisch huishouden aan herstel berekend. Deze uitgave per categorie wordt getoond in Tabel 2.

Categorie	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Fiets	10	13	21	18	20	37
EEA hoog	12	12	15	25	45	54
EEA laag	33	33	71	102	82	100
Telecom	17	16	28	22	19	17
Textiel	4	3	3	4	2	3
Schoenen en leder	7	6	9	6	2	4
Meubel en vloerbekl..	4	6	0	7	2	3
Grand Total	86	90	147	185	171	218

Tabel 2: Gemiddelde uitgave voor een Belgisch huishouden aan herstel volgens de HBE, tussen 2012 en 2022

Vervolgens wordt gebruik gemaakt van reeds vernoemde literatuur alsook webscraping om gemiddelde prijzen van een herstelling in elke categorie te berekenen. Een studie van Möbius (2022) in opdracht van Recupel berekende bijvoorbeeld de gemiddelde prijs van herstel van elektronische apparaten en telecom¹². De aannames rond prijzen is te vinden in Tabel 2. Ze werden via de consumptieprijsindex¹³ teruggerekend tot en met 2012.

Categorie	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Fiets	15	16	17	17	18	19
EEA hoog	128	134	140	147	153	160
EEA laag	60	63	66	69	72	75
Telecom	113	119	124	129	135	141
Textiel	12	13	13	14	15	15
Schoenen en leder	16	17	17	18	19	20
Meubel en vloerbekleding	236	247	258	269	280	293

Tabel 3: Aangenomen prijzen per productcategorie, tussen 2012 en 2022

Door het totale budget te delen door de gemiddelde prijs, verkrijgen we het aantal herstellingen per categorie per huishouden. Dit schalen we op naar Vlaanderen door te vermenigvuldigen met het aantal Vlaamse huishoudens in de overeenkomende jaren. De resultaten van deze berekeningen zijn weergegeven in Tabel 3.

Categorie	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Fiets	1,767,047	2,218,450	3,450,744	2,943,970	3,147,177	5,731,582
EEA hoog	241,935	251,805	290,188	484,798	838,616	982,838
EEA laag	1,478,106	1,413,666	2,949,674	4,153,017	3,238,273	3,858,824
Telecom	408,037	361,209	631,131	469,319	394,349	355,281
Textiel	803,329	595,140	602,773	828,689	361,127	533,534
Schoenen en leder	1,122,454	1,047,071	1,351,085	890,410	320,969	551,226
Meubel en vloerbekleding	46,317	68,434	5,259	72,045	16,622	26,394
Grand Total	5,867,225	5,955,775	9,280,855	9,842,248	8,317,132	12,039,678

Tabel 4: Gemiddeld aantal herstellingen in Vlaanderen, per productcategorie en totaal, volgens de HBE tussen 2012 en 2022, en omgerekend met gemiddelde prijzen per herstelling

Resultaat

In 2022 lieten we in het Vlaams gewest 12.039.678 herstellingen uitvoeren, ofwel 4 per huishouden¹⁴. Fietsen staan op kop wat het aantal herstellingen betreft. Het herstel van fietsen vormt de belangrijkste uitgavepost en nam doorheen de laatste jaren zelfs nog toe. De coronapandemie zette immers veel mensen aan tot fietsen. We zien verder dat huishoudens ook veel spenderen aan het herstel van elektrische en elektronische apparatuur (EEA). Herstel van klein EEA (dit is EEA met lage waarde, denk aan een koffiezet of een toaster) was al een belangrijke uitgavepost, maar die van groot EEA (van hoge waarde, denk aan koelkasten en airco-units) zit duidelijk in de lift de laatste jaren. Herstel van telecom (laptops, gsm's, ...) kende een groei maar sinds 2016 merken we een afname. We spenderen doorheen de jaren steeds minder aan het herstel van textiel en meubilair bijvoorbeeld aan herstofferingen en het opnieuw verlijmen van stoelen. De cijfers kennen wel een ietwat grillig verloop, omdat deze activiteit slechts weinig voorkomt enerzijds en zo'n herstel wel een hoger kostenplaatje heeft

¹² <https://www.recupel.be/media/3799/repair-reuse-study-mobius-final-version.pdf>

¹³ Statbel, CPI "Diensten"

¹⁴ Aantal huishoudens in België, tijdreeks, Statbel

anderzijds. Het herstel van schoenen en leder viel eveneens terug doorheen de jaren. Waar een gemiddeld Vlaams huishouden hier in 2012 7 EUR aan uitgaf, is dat in 2022 nog maar 4 EUR.

In 2022 gaf een Vlaams huishouden gemiddeld 218 EUR uit aan herstel, door een professionele dan wel vrijwillige hersteller. In 2012 was dat nog 86 EUR. Na een toename tot 185 EUR in 2018, viel dit cijfer in 2020 terug naar 171 EUR, gemiddeld voor het geheel van huishoudens in het Vlaamse gewest. Dit 'dipje' in 2020 is waarschijnlijk te wijten aan de covid-19 pandemie, wat ook verklaart dat het in 2022 weer hoger ligt. Onder deze uitgaves valt het herstel van grote en kleine elektrische en elektronische apparaten of kortweg "EEA", telecomunicatieapparatuur, fietsen, textiel en kledij, schoenen en leder, meubels en vloerbekleding.

Herstellingen waar geen monetaire transactie tegenover staan (geen arbeidskost noch de aankoop van een wisselstuk) zijn niet meegenomen in deze meting.

Herstelsector

Met deze indicator willen we inzoomen op "B2C" professionele herstel. De evolutie in omzet, aantal organisaties, jobs,... van deze sector geeft weer hoe sterk "professionele herstel" vanuit de burger gevraagd wordt.

Bedrijfsstatistieken

Databron

Economische statistieken over aantal organisaties en bijhorende omzet en tewerkstelling worden typisch gerapporteerd onder de relevante NACE-codes. NACE is namelijk de officiële Europese lijst van 'activiteit omschrijvingen' en wordt door heel wat instanties aangewend om organisaties in sectoren in te delen. Een organisatie wordt verwacht voor de verschillende activiteiten die uitgevoerd worden door de organisatie NACE- of activiteitencodes aan te geven. De primaire NACE-code is de code die de hoofdactiviteit van de organisatie uitmaakt (i.e. de activiteit die het meeste omzet genereert).

Voor dit onderzoek werd nagegaan hoeveel bedrijven in België "herstel" als primaire NACE-code hebben. Specifiek zijn dit de NACE codes 95 ("Reparatie van computers en consumenten artikelen"). Door de evolutie in hun omzet, aantal VTE's en aantal bedrijven te meten, kunnen we zien hoe het globaal gesteld is met de herstelsector in België.

95110	Reparatie van computers en randapparatuur
95120	Reparatie van communicatieapparatuur
95210	Reparatie van consumentenelektronica
95220	Reparatie van huishoudapparaten en van werktuigen voor gebruik in huis en tuin
95230	Reparatie van schoeisel en lederwaren
95240	Reparatie van meubelen en stoffering
95250	Reparatie van uurwerken en sieraden
95290	Reparatie van andere consumentenartikelen

Tabel 5: Overzicht NACE codes die we beschouwen als B2C herstel

Belangrijk om hieraan toe te voegen is dat burgerinitiatieven zoals Repair Cafés niet onder deze sector vallen, aangezien dit vrijwillige events zijn. Repair cafés zijn wel elk jaar populairder, dus in een vervolgonderzoek zouden ook zij toegevoegd moeten worden om een vollediger beeld te verkrijgen van de grootte van de herstelsector. Een tweede kanttekening is dat naaiateliers en fietsenmakers niet stevast onderdeel zijn van de herstelsector volgens de NACE-code indeling. Soms plaatsen ze zichzelf immers onder 'detailhandel' (NACE Code 47). Vanuit de resultaten van de herstelindicator, zijn zij wel een belangrijk onderdeel van herstel in België, maar worden dus niet volledig gereflecteerd in onderstaande cijfers.

Bedrijfsstatistieken zijn te downloaden van Eurostat onder "Annual detailed enterprise statistics for services". Let wel, deze databron stopt na 2020. Het wordt vanaf 2021 vervangen door "Enterprise statistics by size class and NACE Rev.2 activity". Aangezien beide data reeksen niet 1:1 overeenkomen, betreft het nog verder onderzoek na te gaan in welke mate we beide databronnen kunnen vergelijken.

Bewerking

Voor elk van de sub-codes worden voor de periode 2015-2020 drie elementen gemeten:

- Het aantal organisaties dat deze NACE-code als primaire code heeft,
- de totale bruto omzet, en
- het aantal voltijds equivalenten (of VTE) per code.

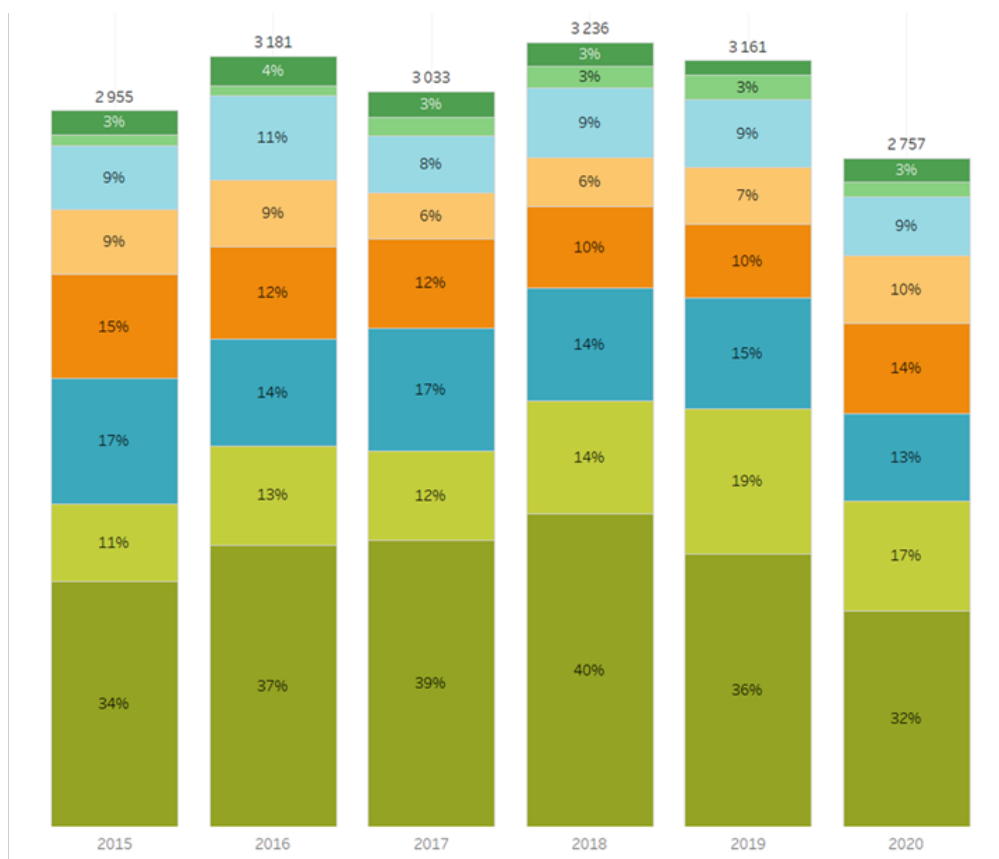
De meest recente data voor België dateert van 2020, en deze wordt vergeleken met 2015.

Resultaat

Zoals getoond in Figuur 1, waren er in 2020 in België 2.757 herstelbedrijven actief, die zowel een eenmanszaak als vennootschap kunnen zijn. In totaal stellen zij 1.360 VTE tewerk. Merk op dat er dus meer ondernemingen in de herstelsector zijn dan er VTE's zijn. Een uitzondering hierop is het herstel van computers en communicatieapparatuur waar er wel meer werknemers zijn dan het aantal organisaties. Over het algemeen kunnen we dus zeggen dat herstellingen van andere goederen vaak verricht worden door kleine ondernemingen waarvan werknemers dit in bijberoep uitoefenen en/of steunen op vrijwilligers.¹⁵

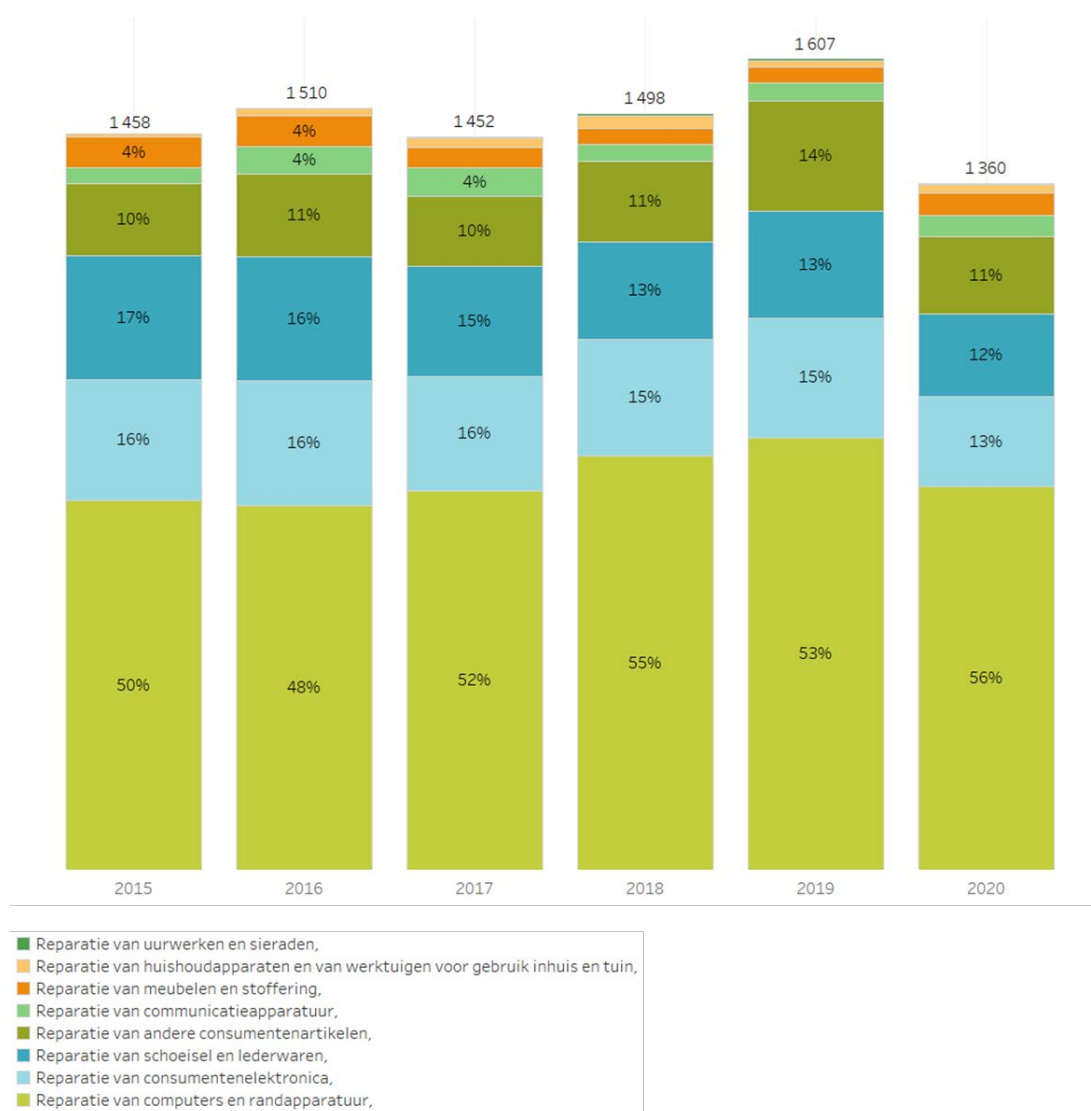
---

¹⁵ Eionet Report - ETC/WMGE 2020/3, "Electronic products and obsolescence in a circular economy, Juni 2020

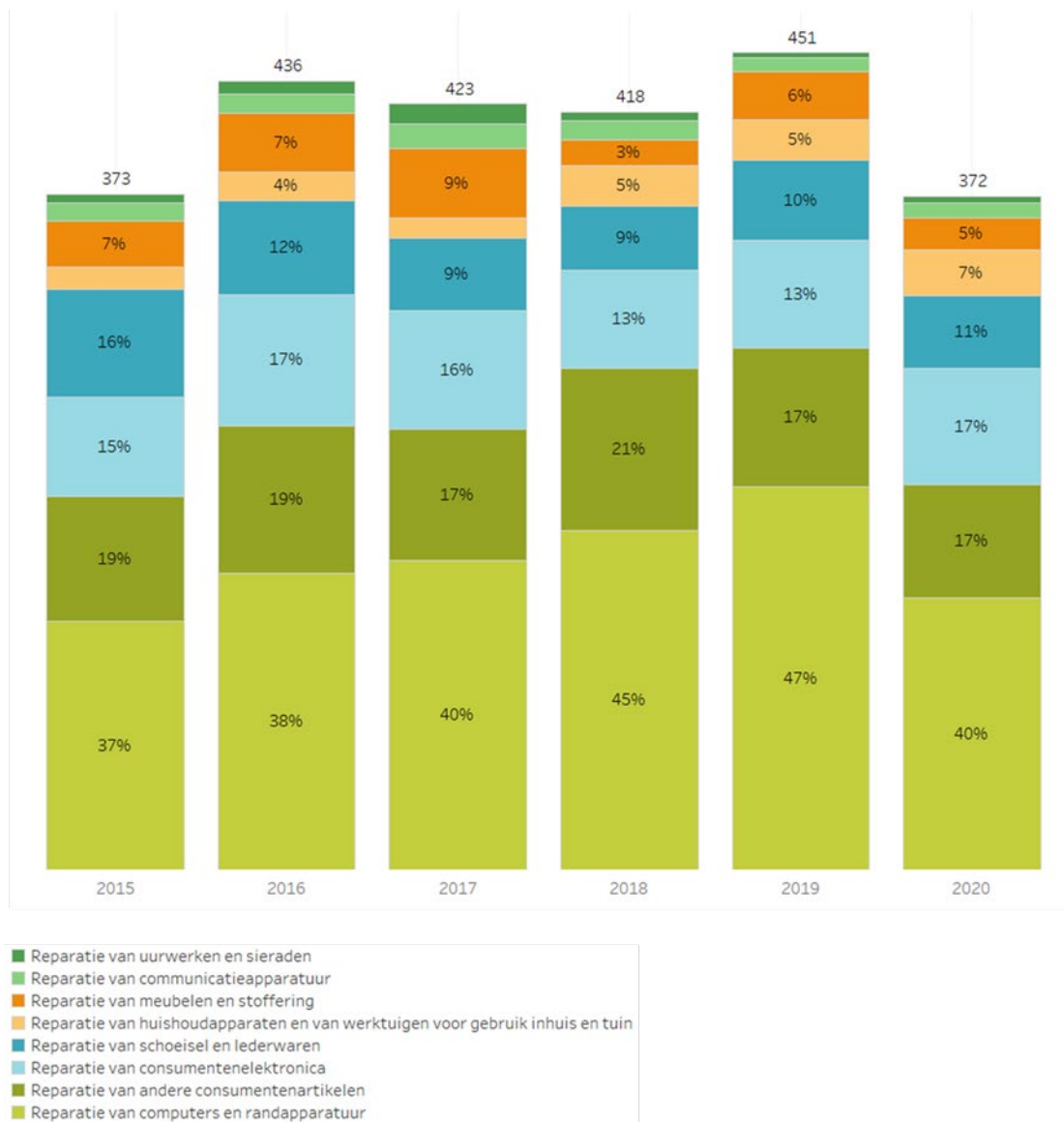

- Reparatie van uurwerken en sieraden
- Reparatie van communicatieapparatuur
- Reparatie van consumentenelektronica
- Reparatie van huishoudapparaten en van werktuigen voor gebruik in huis en tuin
- Reparatie van meubelen en stoffering
- Reparatie van schoeisel en lederwaren
- Reparatie van computers en randapparatuur
- Reparatie van andere consumentenartikelen

Figuur 1: Aantal organisaties in de Belgische B2C reparatiesector per productcategorie, 2015-2020

Figuur 2: Aantal VTE bij de Belgische B2C reparatiesector per productcategorie, 2015-2020

Figuur 3: Omzet in miljoen euro, 2015-2020 voor Belgische B2C reparatiebedrijven, per productcategorie

Het blijkt ook uit deze cijfers dat 2020 een jaar is waarin de sector het hard te verduren had onder de coronacrisis. In dat jaar daalde het aantal organisaties, omzet en VTE significant t.o.v. de jaren voorheen. Om het 'coronaeffect' niet te laten doorwegen, keken we naar de data van 2015 t.o.v. 2019. De omzet van de sector in 2019 is gestegen van 368 miljoen EUR in 2015 naar 449 miljoen EUR in 2019 wat met inflatie meegerekend, een stijging van 15% inhoudt. Dat verklaart mee waarom het aantal VTE's tussen 2015 en 2019 in de herstelsector gestegen is. Bijkomend, zien we dat het aantal toestellen die op de markt gebracht zijn in België tussen 2015 en 2019 met 6,5% ¹⁶ gestegen is. De stijging in omzet kan deels verklaard worden door de toename aan toestellen in gebruik, maar of er effectief relatief vaker hersteld wordt, is niet duidelijk.

¹⁶ [Waste electrical and electronic equipment \(WEEE\) by waste management operations \[env_waselee_custom_10476179\]](#)

Herstellers op de kaart

Aangezien de bedrijfsstatistieken ons geen verdere informatie geven over de herstelsector in Vlaanderen specifiek, gingen we om deze in kaart te brengen op zoek naar andere databronnen. Complementaire data vonden we bij Repair & Share¹⁷, die samen met Repair Together een kaart van professionele en vrijwillige herstellende opgesteld heeft voor België. Handig is ook dat ze elke hersteller indeelden naar het product dat het initiatief of organisatie op focust. Hoewel deze inventarisatie geen compleetheid beoogt noch garandeert, geeft ze dus wel een indicatie van de geografische spreiding en specialisatie. Hieruit blijkt dat:

Geografische spreiding

Maar liefst 86% van de professionele herstellende op de kaart is gevestigd in Vlaanderen. Of de omzet door voornamelijk Vlaamse bedrijven gegeneerd wordt, is niet zeker. Zo ook het aantal werknemers dat actief is in de sector.

Vlaams Gewest	Professioneel	2.362
	Vrijwillig	174
Waals Gewest	Professioneel	245
	Vrijwillig	188
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Professioneel	129
	Vrijwillig	35
Grand Total		3.133

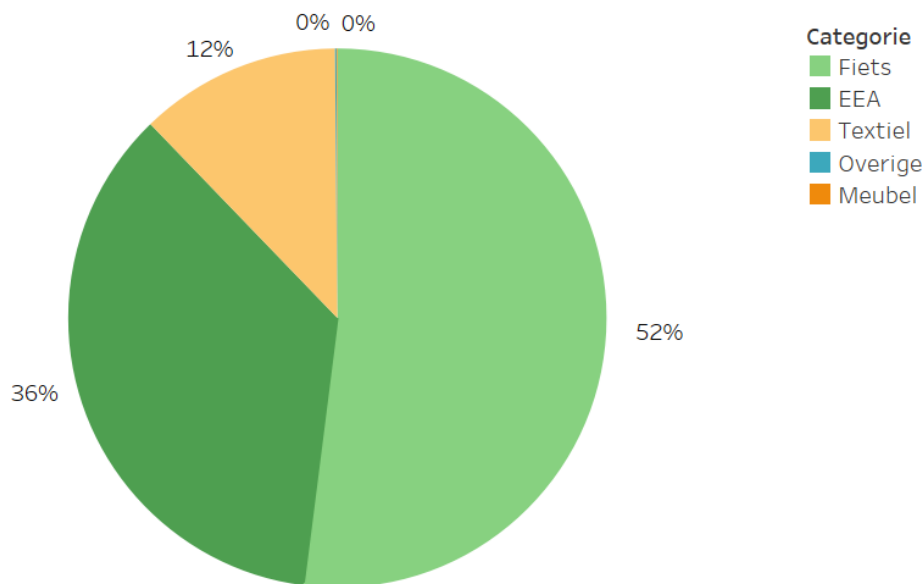
Tabel 6: Aantal herstellende per type, per gewest in 2023 (bron: Repair & Share)

Specialisatie

Iets meer dan de helft van de herstellende, professioneel danwel vrijwillig, doet aan fietsherstel (Figuur 4)¹⁸. Elektrische en elektronische apparaten is de tweede grootste activiteit met 36%. Textiel komt op de derde plaats. Herstel van meubels en andere persoonlijke voorwerpen zijn kleine nicheactiviteiten.

¹⁷ Repairshare.be/kaart

¹⁸Een hersteller kan zich op meerdere categorieën toelagen, zoals een Repair Café waar men EEA, fietsen en kledij herstelt. Indien zo, werd, naar schatting, de meest prominente activiteit gekozen.

Figuur 4: Verdeling herstellende in Vlaams gewest naar type (bron: Repair & Share)

Toekomstige ontwikkeling van de indicatoren ‘herstel’

Naar de toekomst toe, willen we van de beide indicatoren een solide tijdreeks maken, om op die manier de evolutie van herstel in Vlaanderen en België als geheel beter te volgen. Nu er enkele beleidsmaatregelen in uitvoering zullen komen, is het nuttig te kijken tot welke effecten deze geleid hebben. Om dit nog beter te kunnen doen, willen we volgende elementen aanpakken:

- Een methode uitwerken om de gemiddelde prijs van een herstelling per categorie te bepalen. We haalden dit nu uit literatuur en vulden aan met webscraping dat per definitie niet heel accuraat is. Daarnaast willen we de prijsbepalers kunnen identificeren.
- Uitzoeken of en hoe we beide datareeksen rond bedrijfsstatistieken van Eurostat kunnen vergelijken. Indien nodig, gaan we op naar een andere data bron (bijvoorbeeld bij StatBel).
- De mapping van de professionele/vrijwillige herstellende was een oefening die veel inzichten opleverde. Echter, compleetheid kon niet gegarandeerd worden. Bekijken welke aanpak hier meer garanties kan geven is zeker een meerwaarde.
- Indien opportuun kan ook bekeken worden of er nood is aan een enquête die op herhaaldelijke basis uitgevoerd wordt om evoluties in het gedrag rond herstel beter te begrijpen. Zo bleek er een disproportioneel groter aanbod aan professionele herstellende aanwezig in Vlaanderen (mapping). Maar het is nu onbekend welke invloed dat heeft op budgetten voor herstel per gezin, noch het aantal herstellingen dat effectief gebeurt.

Conclusie

De herstelindicatoren (aantallen en grootte sector) zal worden opgenomen in de in ontwikkeling zijnde Monitor Circulaire Economie van het Steunpunt Circulaire Economie.

CE CENTER

CIRCULAR ECONOMY
POLICY RESEARCH CENTER

Disclaimer:

This publication reflects the views only of the authors, and the Flemish Government cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.